

BOOMINWAARTS

Er is een leven in wat bewegen,
de takken beven een beetje tegen
elkaar. Een even beginnen schudt
elke boom: een bezinnen dit,

een schemeren gevend van eerste denken,
met loome vingers gaan zij wenken
wenken, wenken, brengen uit
een vreezend meenen nauw geuit.

En lichte dingen, herinneringen
lispelen zij, vertrouwelingen,
zouden wel willen, willen - dan dood
staan zij in de lucht, de boomen bloot.

De lucht, die leeg is en zonder ziel,
waar uitgetuimeld de wind uitviel.

Zo schreef de dichter Jan Hendrik Leopold in zijn sonnet *Staren door het raam*. Een bezoek aan het atelier van Bruno Van Dijck bracht me dit gedicht weer in herinnering. In de eerste plaats omwille van het beeldend werk dat ik er te zien kreeg, maar ook door toedoen van de hoge ramen met uitzicht op de Zoerselse bomen. Zelden bleek een zo hechte en tegelijk haast onthechte wisselwerking tussen natuur en kunst, tussen binnen en buiten. Hier heeft plaatsgevonden wat we als voorontwerp én eindresultaat te zien krijgen. In dit atelier brengt een beeldend kunstenaar leven tot stilstand, tot een stilstand vol beweging. Een stilleven vol kreten en gefluister, een landschap als een lopend handschrift, een vergezicht als een veelvoud van oogopslagen.

De natuur is een proces: een vogelnest in aanbouw of afbraak, een boom die groeit of wegtrot, licht dat zweeft of danst of valt. Een tekening, ets, schilderij, is ook een proces, een ander: van de blik, via de hand en haar verlengstuk - pen, naald, penseel -, naar het blad of het doek, waar het proces ogenschijnlijk tot stilstand komt. Tot de blik van de toeschouwer erop valt. Wat is het dat diens beweeglijke blik boeit, vasthaakt, even stil doet staan?

Het is niet meer de natuur, het is iets wat er vreemd aan is. Het is niet iets wat er helemaal vreemd aan is. Het is een andere natuur, getransfigureerd, van gedaante veranderend - en dus opnieuw in beweging. De boom groeit *Boominwaarts* met de woorden van de Mexicaanse dichter Octavio Paz:

Er is in mijn voorhoofd een boom gegroeid.
Hij is er ingegroeid, binnenwaarts.
Zijn wortels zijn aderen,
zijn takken zenuwen,
zijn warrige gebladerte gedachten.
Onder jouw blikken licht hij op,
en zijn vruchten van donkerten
zijn sinaasappels van bloed,
zijn granaatappels van licht.
Het daagt in de nacht van het lichaam.
Daar binnenwaarts, in mijn voorhoofd,
spreekt de boom.
Kom dichterbij, - hoor je hem?

Ook Bruno Van Dijck laat de boom binnenwaarts groeien. Het warrige van wortels, van takken, van gebladerte, van secundaire constructies als vogelnesten, heggen, plaggen, ent hij op de gerichte wirwar van ons zenuwstelsel. Wanneer het contact tot stand komt, spreekt de boom. Hij spreekt n tot degene die de boom niet verinnerlijkt heeft. Hij spreekt n tot degene die de boom als een buitenstaander ziet, herkenbaar in zijn anecdotische gestalte. Hij spreekt ingehouden, met veel

stiltes, in gedempte tonen en met schaarse tinten, zonder stemverheffing of paletuitpattingen. Zijn takken abstraheren zich tot tekens, de tekens concretiseren zich tot takken. Zijn stam zet zich schrap tegen het wit. Aan het daglicht ontspringen kleuren. Een andere boom schiet wortel, schiet in het blad, wil op het doek, springt in het oog.

Stefaan van den Breemt
november 1997